

Förmögenhetsbrotten

8-12 kap Brb

Förmögenhetsbrotten 8-12 kap Brb

Gemensamt för förmögenhetsbrotten är att de riktas mot personers förmögenhet/egendom. De flesta av förmögenhetsbrotten förutsätter att gärningsmannen fått ekonomisk vinning av sitt handlande och att någon annan lidit en ekonomisk skada.

- 8 kap Brb Om stöld, rån och andra tillgreppsbrott
Ingrepp i annans maktsfär med fysiska medel eller metoder
- 9 kap Brb Om bedrägeri och annan oredlighet
Ingrepp i annans maktsfär med psykiska medel eller metoder.
- 10 kap Brb Om förskingring, annan trolöshet och mutbrott
- 11 kap Brb Om brott mot borgenärer m.m.
- 12 kap Brb Om skadegörelsebrott

Begreppet besittning

- Att besitta ett objekt är att – med eller utan rätt – inneha, råda över eller ha omedelbar kontroll över objektet.
T.ex. en låntagare som lånat böcker på biblioteket har böckerna i sin besittning.
- En ägare betraktas som besittare till sina ägodelar. Ägaren behöver inte ha faktisk eller omedelbar tillgång till ägodelarna för att betraktas som besittare av dem.
T.ex. en bilägare har besittning över bilen han eller hon har parkerat ute på parkeringen.
- Ägaren avstår dock från besittningen när denne överlämnar objektet i någon annans vård.
T.ex. genom avtal om reparation, uthyrning eller utlåning.
- Sambesittning: fler än en person kan ha besittning till samma objekt.
T.ex. en sambo som köper en sak till det gemensamma hemmet.
- Objektet för besittning är i princip alltid ett fysiskt föremål.
- Övergivna eller borttappade föremål är inte i någons besittning.
- Den som har föremålet i sin besittning förutsätts ha laga rätt till föremålet och det är inte tillåtet att beröva personen det.

8 kap Brb

Om stöld, rån och andra tillgreppsbrott

Stöld, 8 kap 1 § Brb

Objektiva rekvisit:

- Olovligt tagande

D.v.s. sätter sig i besittning av ett föremål som någon annan har i sin besittning.

Inget olovligt tagande om man fått samtycke eller om det handlar om frivilligt övergivna saker.

- Objekt som tillhör någon annan

Krav på att föremålet tillhör annan än gärningsmannen – d.v.s. ägs av annan.

- Med tillägnelseuppsåt

Syftet är att behålla föremålet som sitt eller i vart fall förfoga över det eller tillgodogöra sig föremålet.

T.ex. sälja, ge bort, konsumera, hyra ut, byta bort.

- Tillgreppet innebär skada

Krav på konkret och konstaterad skada.

Krav på ekonomisk skada med ett legalt marknadsvärde.

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala: fängelse i högst två år

Ringa stöld, 8 kap 2 § Brb

Objektiva rekvisit:

- Samma som enligt 1 §
- Gärningen bedöms som ringa med hänsyn till det tillgripnas värde och övriga omständigheter

Omständigheter som talar emot att en gärning ska bedömas som ringa;

- Värdet, vid butikstillgrepp fast praxis $> 1\,250$ kr
- Flera personer som samarbetar
- Förslagenhet/tillvägagångssättet t.ex. använder hjälpmedel som tar bort larm
- Missbrukat förtroende t.ex. stjäla på arbetsplatsen
- Föremål som måste lämnas obevakade t.ex. jacka som lämnats in i en garderob
- Integritetskränkande t.ex. hemma hos någon

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala: böter eller fängelse i högst sex månader

Grov stöld, 8 kap 4 § Brb

Objektiva rekvisit:

- Samma som enligt 1 §
- Gärningen bedöms som grov

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om;

- Det avsett sak som någon bar på sig eller hade i sin omedelbara närhet *t.ex. ur någons ficka*
- Gärningsmannen varit försedd med vapen, sprängämne eller annat liknande hjälpmedel
- Gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt *t.ex. stöldturné i flera butiker, följt en brottsplan eller använt sig av särskild utrustning.*
- Gärningen annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art *t.ex. från någon i en utsatt situation, missbruka en förtroendeställning, uppträda som ämbetsman t.ex. polis, föremål från kyrkor eller muséer.*
- Det avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada för den bestulne *t.ex. om värt mer än fem prisbasbelopp ($57\,300 \times 5 = 286\,500$ kr),*

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala: fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Inbrottsstöld, 8 kap 4a § Brb

Objektiva rekvisit:

- Samma som enligt 1 §
- Sker efter intrång i bostad eller annat liknande boende
 - Ej krav på att gärningsmannen bryter sig in – tillräckligt att olovligen gå in i ett olåst hus och stjäla
 - Framförallt permanentbostäder och fritidshus
 - Även tillfälliga boenden som t.ex. hotellrum, husbil, båthytt, tält

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala: fängelse i lägst ett och högst sex år

Inbrottsstöld, 8 kap 4a § 2 st Brb

Är gärningen med hänsyn till integritetskränkningen eller omständigheterna i övrigt *av mindre allvarlig art*, döms dock inte för inbrottsstöld utan för annat brott som gärningen innefattar.

Hur bedömer man om gärningen är av mindre allvarlig art?

- Vilken typ av boende rör det sig om?
- Hur har gärningsmannen betett sig på platsen?
- Värdet på det tillgripna?

T.ex. tillgripit föremål av ringa värde som fanns i hallen till ett hus där dörren stod öppen (NJA 2003 s. 121)

Restriktiv tillämpning!

Rån, 8 kap 5 § Brb

OBS! Bestämmelsen ändrad 1 juli 2023

Objektiva rekvisit:

- Med våld mot person eller
- Med hot som innebär eller för den hotade framstår som trängande fara

Trängande fara = råntvång d.v.s. omedelbart och överhängande våld/hot mot ett betydande intresse som att t.ex. rikta kniv mot någon. Våldet/hotet ger praktiskt taget inte något val.

- 1) Begår stöld eller
- 2) Tvingar någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvingade eller någon i vars ställe denne är eller
- 3) Olovligen tar eller tvingar till sig ett betalningsverktyg med avsikt att använda det för att bereda sig själv eller någon annan vinning, döms för rån till fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

3 olika
typfall av
rån

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

1) Stöldfallet

Gärningsmannen begår en stöld genom att använda sig av våld eller hot som innebär eller framstår som trängande fara (*råntvång*) för offret.

EX; Gärningsmannen riktar en kniv mot offret och tar plånboken ur offrets hand.

2) Utpressningsfallet

Gärningsmannen tvingar någon till handling eller underlåtenhet genom att använda sig av våld eller hot som innebär eller framstår som trängande fara (*råntvång*) för offret. Krav på vinning för gärningsmannen och skada för offret eller annan.

EX; Gärningsmannen riktar en kniv mot offret och uppmanar denne att lämna över sin plånbok. Offret lämnar över plånboken till gärningsmannen.

3) Betalkortsfallet

Gärningsmannen tar olovligen eller tvingar till sig ett betalningsverktyg genom att använda våld eller hot som innebär eller framstår som trängande fara (*råntvång*) för offret. Krav på att gärningsmannen har för avsikt att använda det och bereda sig själv eller någon annan vinning

EX; Gärningsmannen riktar en kniv mot offret och tvingar denne att överlämna sitt bankkort med kod.

2 st Motvärnsfallet

Gärningsmannen har begått en stöld (*ringa/normalgrad/grov*) eller olovligen tagit ett betalningsverktyg och anträffas på bar gärning. Med våld eller hot som innebär eller framstår som trängande fara (*råntvång*) sätter sig till motvärn när det tillgripna ska återtas.

EX; Gärningsmannen har tillgripit en vara i en butik och lämnat utan att betala. När personal stoppar gärningsmannen och försöker att ta tillbaka varan tilldelar gärningsmannen personalen ett knytnävsslag så att denne faller till marken och gärningsmannen kan lämna med varan.

Endast rån om våld/hot används med syfte att ta eller behålla det tillgripna, men däremot inte då gärningsmannen tillgriper sådant våld/hot endast för att skydda sig själv, t.ex. för att han vill komma undan.

4 st Gärning av mindre allvarlig art

Objektiva rekvisit:

- Rekvisiten för rån enligt något av fallen uppfyllda (1 eller 2 st)
- Gärningen anses vara av mindre allvarlig art med hänsyn till våldet, hotet eller omständigheterna i övrigt

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Ej rån utan bedöms som annat brott som gärningen innefattar t.ex. stöld och misshandel

Grovt rån, 8 kap 6 § Brb

Objektiva rekvisit:

- Samma som enligt 1 §
- Gärningen bedöms som grov

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i lägst fem och högst tio år.

Omständigheter att beakta;

- ❖ Livsfarligt våld
- ❖ Tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom
- ❖ Synnerlig råhet
- ❖ På ett hänsynslöst sätt har utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning
- ❖ Särskilt farlig art

Tillgrepp av forskaffningsmedel, 8 kap. 7 § BrB

Objektiva rekvisit:

- Olovligen
- Tar och brukar
 - Ej krav på tillägnelseuppsåt (*isf stöld*)
 - Krav på ett brukande – att enbart flytta fordon omfattas inte
- Ett motorfordon eller annat motordrivet forskaffningsmedel
 - D.v.s. alla forskaffningsmedel som drivs med motor, dock inte motorredskap
- Som tillhör någon annan

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i högst två år

Ringa brott; böter eller fängelse i högst sex månader

T.ex. fordonet har använts kortvarigt och försiktigt.

Grovt brott; fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Att särskilt beakta; om gärningen har innefattat våld eller hot om brottslig gärning eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada. (2 st)

Egenmäktigt förfarande, 8:8 BrB

Objektiva rekvisit:

- Olovligen
- Tar och brukar eller på annat sätt tillgriper något

eller

- Fäster eller bryter lås eller
- På annat sätt, olovligen rubbar någon annans besittning
- Därigenom vållar skada eller olägenhet

Genom tillgrepp

Genom annan besittningsrubbning

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; böter eller fängelse i högst ett år.

T.ex. tillgrepp av föremål utan ekonomiskt värde, tillgrepp som sker utan tillägnelseuppsåt, parkera på någons P-plats, flytta annans bil.

Grovt brott; fängelse i lägst sex månader och högst fyra år

9 kap Brb

Om bedrägeri och annan oredlighet

Bedrägeri, 9 kap. 1 § 1 st BrB

Objektiva rekvisit:

- Medelst (= *genom*) vilseledande
 - ✓ *Inge annan person en felaktig uppfattning i något visst avseende.*
 - ✓ *Underhålla eller förstärka en oriktig föreställning hos den andre*
- Förmår någon till handling eller underlåtenhet (disposition)
 - ✓ *Som innebär en disposition t.ex. köp av en vara, att låna ut pengar,*
- Innebär vinning för gärningsmannen/annan och skada för den vilseledde/annan (förmögenhetsöverföring)
 - ✓ *tillräckligt med beaktansvärd fara för slutlig förlust = risk för skada är tillräckligt*

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i högst 2 år

Bedrägeri, 9 kap. 1 § 2 st BrB = ”datorbedrägeri”

Objektiva rekvisit:

- Genom att lämna oriktig/ofullständig uppgift, genom att ändra i program/upptagning eller på annat sätt.
 - ✓ Mata in oriktig/ofullständig uppgift i automaten/datorn etc
 - ✓ Lämna sådan uppgift till annan som matar in den
 - ✓ Byta ut/flytta program
 - ✓ Ändra/radera data
- Olovligen
- Påverkar resultatet av en automatisk informationsbehandling eller någon annan liknande automatisk process
t.ex. datorer, bankomater, bensinautomater
- Innebär vinning för gärningsmannen och skada för någon annan

Till skillnad mot bedrägeri enligt 1 st är det maskiner/datorer som påverkas och inte människor

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i högst 2 år

Ringa bedrägeri, 9 kap. 2 § BrB

Objektiva rekvisit:

- Samma som enligt 1 §
- Gärningen bedöms som ringa med hänsyn till skadans omfattning och övriga omständigheter
 - ✓ *Lägre belopp*
 - ✓ *S.k. snyltningsbrott enligt 2 st, oavsett om vilseledande har skett eller inte* → *”springnota”*

Straffskala; böter eller fängelse i högst sex månader.

Grovt bedrägeri, 9 kap. 3 § BrB

Objektiva rekvisit:

- Samma som enligt 1 §
- Gärningen bedöms som
 - t.ex. om gärningsmannen har missbrukat allmänt förtroende, använt falsk urkund (handling), gärningen annars varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada (2 st)*

Straffskala; fängelse i lägst sex månader och högst sex år

Utpressning, 9 kap. 4 § BrB

Objektiva rekvisit:

- Genom olaga tvång

4 kap 4 § Brb, genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något / hotar att åtala ngn, ange annan för brott eller lämna menligt meddelande

- Förmår någon till handling eller underlåtenhet (disposition)
- Innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvingade (förmögenhetsöverföring)

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i högst tre år

Skillnad mot rån-brottet?

*Rån är en följd av att gm utövar våld **råntvång** gentemot den hotade – dvs våldet/hotet innebär eller framstår för den hotade som en trängande fara – dvs faran är akut/påtagligt överhängande för den som hotas.*

Häleri, 9 kap. 6 § BrB

Objektiva rekvisit:

Punkten 1 - sakhäleri

- Tar befattning med
- något som är frånhänt annan genom brott
- på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande
 - ✓ Kräver ett förbrott som t.ex. stöld, rån och bedrägeri
 - ✓ Att ta befattning med; köpa, sälja, omarbета, ta emot m.m.

Punkten 2 - vinningshäleri

- bereder sig otillbörlig vinning
- av annans brottsliga förvärv

Punkten 3 - fordringshäleri

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straffskala; fängelse i högst två år

Grovt brott, 3 st; att särskilt beakta om gärningen har avsett betydande värde, ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller annars varit av särskilt farlig art.

Lnu.se